GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

e unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 16. *Joi, 22 Ianuariu (3) Februariu.* **1887.**

Brașovŭ, 21 Ianuariu 1887.

In decursulŭ desbaterei speciale asupra bugetului, în camera ungară, la rubrice „cheltuielelorŭ comune,“ deputatulŭ stângei estreme Daniel Iranyi, luândŭ cuvêntulŭ, ḑice, că se vede silitŭ a cere unele deslușiri dela ministrulŭ-președinte în privința afacerilorŭ esteriόre, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, cu câtŭ pregătirile de rĕsboiu, despre carĭ raporteză foile au produsŭ în țéră óre-care neliniște.

Iranyi întrébă mai întâiŭ pe ministrulŭ-președinte: décă nu s'a schimbatŭ nimicŭ în raporturile nóstre cu puterile străine, mai alesŭ cu Germania, de când cu declarările din urmă făcute de d. Tisza în cameră, ér de d. Kalnoky în delegațiunĭ; décă și astăḑĭ alianța între monarchia nóstră și Germania este totŭ așa de amicabilă și intimă, ca mai înainte.

Mai departe întrébă, décă guvernulŭ speréză încă și astăḑĭ, că va succede a susținé pacea fără sĕ fiă constrînsŭ a sacrifica interesele țĕrii.

In fine întrébă, décă guvernulŭ și astăḑĭ are intențiunea și e decisŭ a susținé independența statelorŭ micĭ balcanice conformŭ tractatelorŭ și décă este gata a apĕra interesele Ungariei și Austriei, la casŭ de nevoiă și décă altfelŭ nu e cu putință, și prin mijlóce energice.

Ministrulŭ-președinte Tisza a rĕspunsŭ îndată lui Iranyi. Se vede că era pregătitŭ. Cu privire la prima întrebare a declaratŭ, că raporturile nóstre cu statele străine și mai alesŭ cu Germania n'au suferitŭ în timpulŭ din urmă nicĭ o schimbare. Câtŭ pentru susținerea păcii guvernulŭ speréză, că se va puté susținé fără vătămarea intereselorŭ țĕrii.

Despre mĕsurile de înarmare ḑice d. Tisza, că aceste nu suntŭ o pregătire pentru rĕsboiu, ci numai „mĕsurĭ de precauțiune“, ce le iau tóte statele, chiar și Belgia și Elveția, spre a se pune în posițiune de a-șĭ puté apĕra interesele cu propriele puterĭ, în casŭ cand totușĭ s'ar amăgi în speranțele lorŭ de pace.

D-lŭ Tisza a mai făcutŭ alusiune și la apropiata convocare a delegațiunilorŭ cu scopŭ de a încuviința mĕsurile de precauțiune ce se iau la noi, nu ca pregătire pentru rĕsboiu, ci în vederea eventualității, că monarchia va fi silită a se apĕra, cum cere Iranyi în a treia întrebare a sa.

Camera a primitŭ aceste declarărĭ ale ministrului-președinte cu aplause, dér nu credemŭ, că s'a înțeleptitŭ din vorbele lui. Speranța ministrului în susținerea păcii nu armoniéză nicĭdecum cu întêmplările și faptele ḑilei, așa că nu mai póte insufla încredere nimĕnui. Insușĭ ḑiarulŭ oficiosŭ germanŭ din Peșta e de părere, că d-lŭ Tisza prin accentuarea repețită a aeestei speperanțe nu șĭ-a esprimatŭ atâtŭ părerea sa individuală, câtŭ a voitŭ mai multŭ sĕ țină contŭ de recerințele posițiunei sale responsabile și fórte delicate.

Afirmarea, că pregătirile ce se facŭ, nu se facŭ pentru rĕsboiu, ci numai din precauțiune, ca monarchia sĕ fiă pregătită la unŭ casŭ datŭ, este mai multŭ unŭ jocŭ de cuvinte. Ea ne face sĕ presupunemŭ în casulŭ celŭ mai bunŭ, că monarchia nóstră nu se gândesce a lua ofensiva.

De acésta eventualitate însĕ nicĭ nu se teme opiniunea publică, ci ceea ce-o îngrijesce așa de multŭ este periculŭ, ce zace în situațiunea critică generală, îngrijire, căreia îĭ dă espresiune acum și organulŭ oficiosŭ din Peșta.

Acum deodată, când d-lŭ Tisza abia debutase cu „speranțele“ sale, „Pester Lloyd“ găsesce, că adevĕratulŭ periculŭ îșĭ are isvorulŭ în relațiunile germano-francese.

Numitei foi i se raporteză din Paris, că președintele republicei francese Grévy împreună cu ministrulŭ-președinte Goblet stăruiescŭ în modŭ onestŭ în favórea păcii. Dér totodată i se asigură, că ministrulŭ de rĕsboiu francesŭ generalulŭ Boulanger este aḑĭ mai puternicŭ chiar decâtŭ președintele cu șefulŭ cabinetului cu totŭ și că patrioții moderațĭ ai republicei se temŭ, că într'o bună diminéță se vorŭ deslănțuì pa siunile șoviniștilorŭ și țéra și camera vorŭ fi răpite de curentulŭ de revanșă.

Orĭ câtŭ de netedŭ s'arŭ desvolta lucrurile în Orientŭ, orĭ câtŭ de favorabilŭ ar fi resultatulŭ nouĕlorŭ negociărĭ asupra cestiunei bulgare, totușĭ pacea lumei depinde aḑĭ numai dela raporturile dintre Germania și Francia. Pe câtŭ timpŭ — esclamă „P. Lloyd“ — este mare periculŭ în apusŭ, nu ne póte ticnì nicĭ pacînica raḑă de speranță ce ne lucesce din Orientŭ.

De aceea oficiosulŭ pestanŭ sfătuesce a lăsa optimismulŭ la o parte și a urmări cu atențiune desvoltarea lucrurilorŭ între Germania și Francia.

Numai acea mângăiere o mai află în neplăcuta situațiune de aḑĭ, că, décă pacea în adevĕrŭ nu se va puté susținé pentru durată, după tóte prevederile omenescĭ cea dintâiu bubuitură de tunŭ nu va rĕsuna în Ostŭ, ci în Vestŭ și că nu monarchia nóstră va fi aceea, care va deschide foculŭ.

Slabă mângăiere!

Invĕțămêntulŭ nostru mediu și superiorŭ,
în raportŭ cu necesitățile nóstre.

I.

De unŭ șirŭ de anĭ încóce se simte în tóte țĕrile și la tóte popórele o viuă agitațiune între bărbații de scólă, în scopŭ de a modifica și acomoda invĕțămêntulŭ. conformŭ trebuințelorŭ timpului modernŭ, și pe când unîi suntŭ pentru reducerea studiului limbilorŭ șĭ literaturei clasice în gimnasii, spre a puté da o mai mare atențiune și întindere sciințelorŭ esacte, ér alții pentru admiterea absolvențilorŭ dela scólele reale la universitățĭ, și érășĭ alții pentru desființarea scólelorŭ reale și introducerea învĕțămêntului specialŭ — de meserii — încă din scólele poporale, pentru ca copii în interesulŭ desvoltării lorŭ fisice și spirituale din crudele tinerețe sĕ se dedea și sĕ se deprindă cu ocupațiunile, la carĭ se vorŭ aplica mai târḑiu, ba se nisuescŭ chiar d'a întroduce și popularisa prin scóle unele industri de casă în ținuturile, unde se află multe materii brute, și unde populațiunea e lipsită de ocupațiune în timpulŭ iernei precum și de mijlócele de traiu.

Insĕ pe când în statele occidentale se desfășură activitate febrilă, pe când în Francia, Germania, Anglia cele mai marĭ autoritățĭ pe têrêmulŭ pedagogiei moderne pórtă o luptă înverșunată în privința reformărei scólelorŭ și a învĕțămêntului, pe când chiar și la Ungurĭ ministrulŭ instrucțiunei publice merge însușĭ și trimite bărbațĭ competențĭ în străinătate, ca sĕ studieze cu de-amĕnuntulŭ institutele principale de învĕțămêntŭ d'acolo, la noi Românii domnesce liniscea cea mai adêncă, ca și când scólele nóstre ar fi cele mai perfecte și programa lorŭ ar fi corĕspunḑĕtóre în tóte privințele și n'ar mai fi rĕmasŭ nimicŭ de făcutŭ séu de îndreptatŭ.*)

Insĕ fără intențiunea d'a lovi în vr'o instituțiune séu alta, fără d'a face responsabilă o persónă séu alta, căcĭ cunóscemŭ și scimŭ aprecia cu toțiĭ destulŭ de bine greutățile cu carĭ au de a lupta institutele nóstre de învĕțămêntŭ și persónele puse în fruntea lorŭ, totușĭ sĕ stămŭ puținŭ pe locŭ, și sĕ căutămŭ décă lucrurile suntŭ în adevĕrŭ atâtŭ de perfecte orĭ nu, și décă ele corespundŭ pe deplinŭ împrejurărilorŭ și trebuințelorŭ nóstre *actuale*, séu arŭ avé lipsă de o modificare?

Spre scopulŭ acesta sĕ vedemŭ puținŭ cu ce 'șĭ petrecŭ băieții noștri timpulŭ ~~lorŭ și paralele~~ părinților în scólă, și apoi ce folosŭ au ei în viéța practică de ele și ce resultatŭ are națiunea?

Décă luămŭ programa orĭ-cărui gimnasiu în mână, vedemŭ că băieții mai totŭ timpulŭ lorŭ și-lŭ consumă cu studiulŭ limbilorŭ vechĭ și moderne și o mulțime de lucrurĭ, a cărorŭ valóre pentru starea și raporturile nóstre actuale de multe orĭ e fórte problematică, negligiêndŭ pe altele de carĭ amŭ putea avea unŭ bunŭ folosŭ. Astfelŭ: pe sĕptĕmână au limba latină în 5—6 óre, gréca vechiă séu elină 4 óre, română 2—3 óre, germană 2 óre, maghiară 2—3 óre, francesă 1—2 óre; apoi la istoriă, din istoria vechiă pe cea jidovéscă, persană, asiriană, babilonénă, egipténă etc. cu tóte basmele și miturile lorŭ, mare parte desmințite prin descifrarea hieroglifelorŭ și inscripțiilorŭ cuneiforme din timpulŭ modernŭ, apoi la cea medievală, sĕ cunóscă pe toți domnitorii și tóte fasele istoriei francese, germane, englese, daneze, etc. etc.

Cei 8 anĭ de gimnasiu suntŭ îndată trecuțĭ și deși punga părinților e cam sleită în urma speselorŭ celorŭ multe, totușĭ fiiulŭ a progresatŭ, a trecutŭ din clasă în clasă bine și acum elŭ e tobă de carte; elŭ a învĕțatŭ latinesce și grecesce, a tradusŭ și cunósce pe Cesare, Ovidŭ, Titu Liviu, Virgiliu, Cicerone, Horațiu și Tacitŭ; a tradusŭ și comentatŭ pe Xenofonte, Omerŭ, Demosthene, Sofocle, Aristotele și Tucidide; a tradusŭ Halotti beszéd, Niebelungele și pe Minnesänger-ĭ, cunósce pe Petöfi, Vörösmarty, Klopstock, Wieland etc., dér póte pe Alexandri, Bolintineanu, A. Mureșianu, Petru Maiorŭ, Șincai etc. mai puținŭ, a studiatŭ bine algebra și fisica, demonstréză fórte bine teoria lui Laplace și legile lui Ohm etc.; din sciințele naturalĭ scià ceva din zoologiă ér din botanică, deși a luatŭ ceva mai puținŭ, totușĭ cunósce sistemele lui Linée și câteva plante veninóse, scià că zăcharulŭ se face din trestia de zăcharŭ, și caféua cresce pe unŭ arbustŭ, și în fine mai cunósce și folosulŭ câtorva palmĭ. Din chemiă însĕ din lipsa de timpŭ séu că n'au pututŭ lua nimicŭ, séu că au luatŭ numai 3—4 elemente: oxigenulŭ, hidrogenulŭ, azotulŭ și cărbunele, și acésta este destulŭ și nicĭ că se cere mai multŭ pentru esamenulŭ de maturitate séu pentru a avé cineva o cultură universală. Despre plantele folositóre și stricăcióse din clima nóstră n'a fostŭ pomenire, ér despre rolulŭ ce-lŭ jócă azotulŭ, potassa, fosforulŭ, varulŭ etc., la nutrițiunea plantelorŭ și animalelorŭ nicĭ vorbă nu póte fi.

Și unŭ astfelŭ de tênĕrŭ abituriente, cu studiile în regulă, are unŭ mare viitorŭ, căcĭ drumulŭ îĭ stă deschisŭ în tóte părtile: elŭ se póte duce la universitate la filologiă, filosofiă, istoriă, la dreptŭ, medicină, technică, ca sĕ devină profesorŭ, istoricŭ, advocatŭ orĭ judecătorŭ, medicŭ, inginerŭ, etc.; séu chiar și numai cu maturitatea póte deveni amploiatŭ la calea ferată, poștă, telegrafŭ, oficiulŭ de dare, c'unŭ cuvêntŭ tótă lumea i stă deschisă.

Durerosŭ lucru însĕ, că la tóte aceste i se cerŭ parale și érășĭ parale, séu celŭ puținŭ proptele tarĭ, și tocmai aceste de ordinarŭ lipsescŭ; căcĭ neînsemnata avere a tată-sĕu a împuținat'o și împovorat'o greu până era încă în gimnasiu, așa că de acasă, acum, când i-ar trebui unŭ ajutorŭ de 3 orĭ mai mare ca înainte, elŭ nu mai póte spera nimicŭ; apoi stipendii suntŭ puține și pe lângă certificate bune pentru obținerea lorŭ suntŭ necesarĭ și proptele strașnice, ér la oficiile statului, amintite mai susŭ, cu tóte testimoniile cu eminență, cu tótă cunoscința de limbĭ, în înprejurările de față nu e de gânditŭ. Despre aceea, câtŭ de puținĭ Românĭ suntŭ admișĭ aḑĭ în funcțiunile statului ungarŭ, ne dă o bună probă unŭ articulŭ din „Romänische Revue« din Februariu 1886, care ne arată cu date statistice, că din cei 9541 funcționarĭ ai statului ungarŭ, numai 192 inșĭ, adecă abia 2% suntŭ Românĭ și și aceștia mai multŭ în funcțiunile inferióre, pe când Românii facŭ 16% din populațiunea Ungariei.

Decĭ lipsa de mijlóce pentru studiu și lipsa de pros

---

*) Aicĭ trebue sĕ observămŭ, că deși bisericele nóstre, ale Românilorŭ de aicĭ, au dreptulŭ de a'șĭ conduce, regula și organisa scólele lorŭ confesionale, totușĭ suntŭ dependente în acéstă lucrare de planulŭ de organisațiune și de învĕțămêntŭ prescrisŭ de regimŭ. Acésta însĕ totușĭ nu ne ar împedeca d'a ne gândi a întroduce reforme practice, folositóre în scólele nóstre între marginele posibilității. Escepțiune facŭ seminariele teologice, unde confesiunile potŭ sĕ se misce cu multŭ mai liberŭ și unde în adevĕrŭ potŭ sĕ întroducă tóte reformele, ce le reclamă imperiosŭ trebuințele nóstre urgente precum și spiritulŭ timpului. Red.

pecte de înaintare, constrînge pe tinĕrŭ sĕ renunţe la orĭ ce carieră de vre-o importanţă, sĕ abdică de tóte idealurile şi visurile lui de aurŭ, şi sĕu sĕ se întórcă directŭ la vétra şi moşia tată-sĕu, ocupândŭ din când în când, ca unŭ lucru secundarŭ, o modestă funcţiă în comună, ca învĕţătorŭ, notarŭ, primarŭ, séu décă voesce a mai continua studiile, atuncĭ nu-i rĕmâne altă, decâtŭ sĕ mérgă la teologiă, sĕ între în seminarŭ, unde mai învéţă ceva şi capĕtă celŭ puţinŭ încă 3—4 anĭ locuinţa şi mâncarea gratuită, ér în urmă după absolvire o pâne, care deşi e destulŭ de macră şi sĕrăcăcióśă, dér celŭ puţinŭ e sigură.

Pe lângă autorii amintiţĭ mai susŭ, în seminarŭ elŭ trebue sĕ înveţe o altă seriă de autorĭ şi discipline de-o valóre nu mai puţinŭ problematică pentru viéţa lui practică; cu deosebire din istoriă tóte bravurele şi vitejiele poporului alesŭ — jidovescŭ! — sĕ studieze pe toţĭ scholasticiĭ şi teologiĭ medievalĭ, ba chiarŭ şi scrierile lui Toma de Aquino, limbile semitică, coptică, chaldeică etc, cestiunĭ, dealtmintrelea pentru alte naţiunĭ şi popóre, şi între alte imprejurărĭ, póte şi pentru noi folositóre.

Acum, după ce pe tinĕrŭ în 3—4 anĭ l'ai îndopatŭ cu o altă seriă de studii şi de autorĭ, îlŭ trimiţĭ ca pionŭ alŭ culturei, ca preotŭ pe sate, la o comună din munte, de unde fórte rarŭ póte străbate până la oraşe séu sĕ convină cu ómenii cu carte, şi unde nu are nicĭ pânea de tóte ḑilele, căcĭ totŭ beneficiulŭ sĕu se compune din venitele stolarĭ în suma de 100—200 fl. pe anŭ, şi folosulŭ a vre-o 6—15 ectare de pămêntŭ, numitŭ porţiunea canonică.

Şi ḑeu! canonită şi de compătimitŭ este sórtea preotului românŭ, căcĭ după ce l'ai chinuitŭ în timpŭ de 16 anĭ cu totŭ felulŭ de studii şi dogme, acum, décă vré sĕ trăéscă, îi puĭ córnele plugului în mână, şi elŭ pentru a-şĭ procura pânea de tóte ḑilele, după 16 anĭ de muncă, e silitŭ sĕ se apuce de aceea, ce elŭ n'a învĕţatŭ nicĭodată, şi, lipsindu-i şi teoria şi praxa, sĕ producă cu multŭ mai greu şi mai rĕu decâtŭ însişĭ ţĕranii fără carte! Tótă silinţa şi munca lui de nainte, nu-i suntŭ de nicĭ unŭ folosŭ, căcĭ neavêndŭ acum mijlócele de a'şĭ procura autorii vechĭ şi noi de literatură, filosofiă, teologiă, istoriă etc. elŭ îi uită unulŭ după altulŭ, o limbă după alta, ér pentru ocupaţiunile lui de tóte ḑilele studiile lui anteriore nu-i folosescŭ nimicŭ. De aceea orĭ şi câtŭ de inteligentŭ şi orĭ şi câtŭ de silitorŭ ar fi fostŭ elŭ în decursulŭ studiilorŭ, acum este osânditŭ la neactivitate în defavorulŭ şi paguba lui precum şi a familiei, comunei şi naţiunei sale. Şi aci nu trebue perdutŭ din vedere, că cu rarĭ esceptiunĭ acésta e imprejurarea la aceia, carĭ au făcutŭ studii sistematice şi le-au terminatŭ în regulă.

Institutul de creditŭ şi economii „Silvania“.

Evulŭ nostru e evulŭ progresului pentru că evenimentele se desvoltă în elŭ cu iuţéla fulgerului pe tóte terenele vieţei sociale, aşa că acelŭ poporŭ, care nu va asculta de cuvêntulŭ evului îndemnătorŭ spre muncă şi progresŭ, ci va privi numai cu mânile încrucişate la progresulŭ ce'lŭ facŭ alţii — nu numai că va rĕmâné îndĕrĕptulŭ altorŭ popóre, ci chiar va apune, pentru că cine nu progreséză astăḑĭ, acela trebue sĕ piéră. Astăḑĭ nimenea, orĭ câtŭ de egoistŭ ar fi, nu póte ḑice că e destulŭ sĕ'ngrijéscă numai de capulŭ sĕu. Intregŭ corpulŭ trebue îngrijitŭ, décă e vorba ca membrele singuratice sĕ nu se paraliseze.

Cine nu scie dintre noi, că celŭ dintêiu mijlocŭ, ba condiţiunea „sine qua non“ a progresului în ḑilele nóstre este: *banulŭ*. Fără de banĭ celelalte averĭ, fiă mobile séu imobile, suntŭ fără valóre şi nicĭ că se potŭ valora şi aduce în curentŭ fructificatorŭ. Ba, suntŭ dese împrejurările, când ai moşiă, ai vite, ai cereale şi totuşĭ suferĭ lipse apĕsătóre, pentru că n'ai banĭ.

Banulŭ îlŭ punŭ în curgere şi îlŭ facŭ accesibilŭ pentru tóte treptele societăţii şi pentru tóte lipsele omenimei: *Institutele de creditŭ şi economii.* Acestea îţĭ potŭ mântuĭ moşia, şi totŭ ce ai, de licitaţiune. Ba mai au aceste institute şi acea prerogativă, că nu lasă sĕ scurgă în părţĭ şi corpurĭ străine puterea vitală a poporaţiunei din acelŭ ţinutŭ cu alŭ căreia concursŭ s'a înfiinţatŭ cutare institutŭ de creditŭ, ci rĕmâne poporului, ca astfelŭ, sĕ-i asecureze esistenţa *materială* şi înflorirea.

De acestea principii fiindŭ convinşĭ şi Românii Sĕlagienĭ — s'au pusŭ pe piciorŭ de a'şĭ înfiinţa unŭ astfelŭ de institutŭ economicŭ cu reşedinţa în Şimleulŭ-Silvaniei, a căruia menire va fi: de a scóte pe bietulŭ poporŭ românŭ aflătorŭ în părţile Sĕlagiului şi Satumarelui din mâna usurarilorŭ nemiloşĭ şi a licitaţiunei, prin aceea, că-i va tinde ajutorŭ bănescŭ atuncĭ când va avé lipsă, pre lângă unŭ percentŭ legalŭ şi condiţiunĭ favorabile.

Lipsa înfiinţărei unui astfelŭ de institutŭ în aceste părţĭ a fostŭ destulŭ de sêmţită şi până acuma; dér cu multŭ este mai sêmţită astăḑĭ, când pe de-o parte institutele străine de creditŭ şi economii din aceste ţinuturĭ nu suntŭ în stare a satisface nicĭ în parte trebuinţelorŭ economice şi industriale; ér pre de altă parte, pusă fiindŭ în lucrare edificarea căiei ferate, avemŭ firmă speranţă, că reşedinţa institutului şi dimpreună cu aceea întregŭ ţinutulŭ va veni în legătură mai strînsă cu comerciulŭ universalŭ şi prin urmare avemŭ a ne aştepta la o desvoltare mai favorabilă pe tóte terenele vieţei.

Ba, înfiinţarea acestui institutŭ ne este chiarŭ impusă imperativŭ şi prin împrejurarea, că: institutele *străine* esistente, partea din profitele destinate spre scopurĭ umanitare şi culturale o întrebuinţéză esclusivŭ pentru promovarea binelui unei rasse de poporŭ, deşi la acele profite, parte ca acţionarĭ parte ca împrumutătorĭ, contribue mulţĭ şi din fiii poporului românŭ.

Pasulŭ primŭ e făcutŭ deja, ca acestŭ institutŭ sĕ se înfiinţeze, deórece colele de subscriere şi prospectele s'au espedatŭ în tóte părţile locuite de Românĭ. Remâne numai ca în genere, Românii de pretotindenea şi în specialŭ *Românii Sĕlagienĭ şi Sătmărenĭ*— precum în totdéuna, aşa şi acuma, sĕ-şĭ facă destulŭ datorinţei lorŭ de bărbaţĭ de inimă, îmbrăţişândŭ acéstă causă comună cu tótă căldura prin câştigarea de acţionarĭ.

Cu deosebire atragemŭ atenţiunea onoraţilorŭ domnĭ protopopĭ şi preoţĭ, ca conducĕtorĭ şi părinţĭ ai poporului românŭ din vicariatulŭ Silvaniei şi părţile Satmarelui, —asupra înfiinţândului institutŭ şi îi rugămŭ sĕ binevoiéscă a împrietini şi pe fruntaşii poporului cu acéstă ideă salutară. Ba, rugămŭ pre dd. protopopĭ, ca nesmintitŭ sĕ se nisuéscă a câştiga ca acţionarĭ la institutulŭ nostru şi pe corporaţiunile morale, adecă: *biserica* şi *scóla.* Póte 'mĭ va ḑice cineva: n'au banĭ bisericele şi scólele, pentru-că câţĭ i-au avutŭ séu că s'au sleitŭ pe rêndŭ în mânile curatorilorŭ manipulanţĭ — onóre esceptiunilorŭ— séu din necredinţa creditorilorŭ au rĕmasŭ literă mórtă pe nârtia socotelelorŭ bisericescĭ. Ei bine! Dér chiar pentru acésta uniculŭ mijlocŭ de a întemeia unŭ fondŭ óre-care pentru bisericele şi scólele nóstre lipsite — care sĕ nu-lŭ pótă prăpădi nimenea—este *subscrierea de acţiunĭ*, depurarea cărora se va întêmpla în rate micĭ, prin urmare şi în cea mai mică filială unŭ preotŭ activŭ şi zelosŭ va sci afla modalitatea de a plăti ratele neînsemnate pentru vre-o 2—3 acţiunĭ, şi apoi prin rĕscumpĕrarea acestorŭ acţiunĭ, în óre câţiva anĭ, fiăcare biserică şi scólă va fi provĕḑută c'unŭ fondŭ propriu—dér fondŭ pe care nu-lŭ vorŭ puté delapida mânipulanţii necredincioşĭ.

Afară de acestea, institutulŭ „Silvania“ va da ajutóre bisericelorŭ şi scólelorŭ mai sĕrace din fondulŭ sĕu propriu, tinḑêndŭ totodată a înainta şi cultura multŭ cercatului nostru poporŭ românŭ din aceste părţĭ.

Decĭ la lucru fraţilorŭ românĭ Selăgienĭ şi Sătmărenĭ. Sĕ punemŭ umĕrŭ la umĕrŭ, spre a puté înfiinţa acestŭ institutŭ, care — pe lângă aceea, că va avé sĕ aducă poporului românŭ şi acţionarilorŭ cele mai rentabile folóse,—are totodată şi o frumósă misiune culturală naţională, îndreptăţêndu-ne la acésta, pe de o parte zelulŭ, caracterulŭ şi posiţiunea socială, ce au acei bărbaţĭ, carĭ s'au pusŭ în fruntea întreprinderei; ér pe de altă parte, deşteptarea şi activitatea desvoltată — în aceste părţĭ — pe tóte terenele vieţei, activitate salutată cu ovaţiunĭ din partea marelui publicŭ românŭ.

Ioanŭ P. Lazarŭ.

SCIRILE ḐILEI.

In afacerea aprobării cărţilorŭ scolare reuniunea librarilorŭ ungurĭ a adresatŭ ministrului instrucţiunei două petiţiunĭ privitóre una la cărţile pentru scólele poporale, alta la cărţile pentru scólele medii. In cea dintêiu rógă pe ministrulŭ sĕ stabiléscă unŭ terminŭ, până la care editorii sĕ presinte ministrului ediţiunile de cărţĭ scolare, ér după espirarea acestui terminŭ sĕ se esamineze cărţile şi apoi sĕ se recomande séu sĕ se aprobe lista completă a tuturorŭ cărţilorŭ aprobate sĕ apară în „Neptanitok lapja.“ In acelaşĭ timpŭ sĕ se publice şi lista acelorŭ cărţĭ, care nu s'au aprobatŭ, dér care după ameliorărĭ se potŭ încă întrebuinţa pentru instrucţiune într'o nouă ediţiune. Aceste cărţĭ sĕ se pótă folosi trei anĭ unulŭ după altulŭ, ér după acestŭ timpŭ sĕ se dea o nouă ediţiune îmbunătăţită. Până în ḑiua când va apăré lista cărţilorŭ aprobate şi în anulŭ scolarŭ următorŭ pote alege fiecare institutŭ cărţile după placŭ, Cărţĭ cu totulŭ nouĕ sĕ se pótă folosi în anulŭ primŭ şi fără aprobare. Esaminarea cărţilorŭ pentru scólele poporale sĕ se încredinţeze nu profesorilorŭ dela scóle înalte şi medii, ci bărbaţilorŭ distinşĭ pe têrêmulŭ instrucţiunei poporale. In a doua petiţiă rógă pe ministrulŭ sĕ sisteze totalŭ aprobarea cărţilorŭ pentru instrucţiunea medie: în casŭ că nu s'ar esecuta acésta, celŭ puţinŭ sĕ se schimbe aprobarea óbligătóre într'o aprobare facultativă.

—x—

In contra oraşului *Cluşiu* s'au intentatŭ deunăḑile două procese. Intreprinḑĕtorii francesĭ Pradier şi soţĭ cerŭ o despăgubire de 80,000 fl., fiindŭ că au putută esploata mai puţine lemne decum a fostŭ stipulatŭ. Consorţulŭ măcelarilorŭ cluşienĭ, în faţa apropiatei deschiderĭ a noului abatoriu, cere o despăgubire pentru abatoriulŭ sĕu de până acum.

—x—

Ministerulŭ de interne a anulatŭ contractulŭ directorului *teatrului unguréscŭ din Cluşiu,* Alex. *Csoka*, şi a permisŭ totodată, ca actorii sĕ continue representaţiunile ca consorţiu. Ca ajutorŭ momentanŭ intendantulŭ Esterhazy a avisatŭ 500 fl. Actorii însĕ refusă a forma unŭ consorţiu şi a continua întreprinderea pe propriulŭ lorŭ risicŭ; au alesŭ din mijloculŭ lorŭ o comisiune de 5 membri, care sĕ le represinte afacerea. Până la înlăturarea crisei se va mai juca deocamdată. — Rĕu facŭ actorii că nu se adreséză la Kulturegylet, isvorulŭ „culturei“; li s'arŭ puté da ajutóre din fondulŭ banchetelorŭ.

—x—

După teatrulŭ din Cluşiu, vine teatrulŭ din *Tĕrgu-Mureşiului* care e în ajunŭ d'a-şĭ vedé societatea actorilorŭ disolvată. — S'o scape Kulturegyletulŭ!

—x—

O telegramă din Viena comunică, că epoca reîntórcerei delegaţilorŭ românĭ însărcinaţĭ de a negocia cooventiunea comercială nu este încă fixată. Negociările nu vorŭ fi reluate decâtŭ pe la mijloculŭ lunei Februarie, după ce se vorŭ stabili la Bucurescĭ basele unui arangeamentŭ posibilŭ.

—x—

Comitetele şi filialele reuniunei »*Crucea roşiă*“, care suntŭ chemate sĕ întreţină în timpŭ de rĕsboiu spitale de reservă şi staţiunĭ de întrămare a bolnavilorŭ, au începutŭ deja cursurile pentru păzitóre de bolnavĭ şi pentru transportatorĭ de rĕniţĭ. In Pojunŭ s'a deschisŭ unŭ cursŭ de două lunĭ, apoi în Pesta, în Timişóra, în Losonţŭ, Teuşiu, Tirnau, Teresiopolŭ, S. A. Ujhely şi Sigetulŭ Marmaţiei. De asemenea e vorba sĕ se încépă unŭ asemenea cursŭ şi în Braşovŭ.

—x—

Tĕrgulŭ anualŭ ce s'a ţinutŭ la 29 Ianuariu n. în Sebeşiu a fostŭ aprópe ca unŭ tĕrgŭ de sĕptĕmână. Marfă destulă, dér mai nicĭ unŭ cumpĕrătorŭ. Numai vite marĭ s'au cumpĕratŭ câteva de streinĭ.

—x—

Balŭ filantropicŭ se va da Joi în 10 Februariu st. n. a. c. în sala „Otelului Naţionalŭ« din Blaşiu, întru folosulŭ „fondului pentru ajutorarea studenţilorŭ săracĭ în casŭ de bólă«. Preşedinte: *Aronŭ Deacŭ.* Preţulŭ întrărei: Pentru persónă 1 fl. v. a. Pentru familiă de trei membri 2 fl. Pentru familiă de peste trei membri 3 fl. v. a. Inceputulŭ la 7 şi jumĕtate ore séra. Oferte marinimóse se primescŭ cu mulţămită şi se vorŭ chita pe cale ḑiaristică.

—x—

Spre orientare se aduce la cunoscinţa Onoratului publicŭ, că »Reuniunea femeilorŭ române din Aradŭ şi provinciă« în şedinţa sa dela 11/23, Ianuariu a decisŭ sĕ aranjeze „Balulŭ“ sĕu din anulŭ acesta, în favórea fondului Reuniunei, pe timpulŭ întrunirei Sinodului eparchialŭ, în decursulŭ sĕptămânei după Dumineca Tomei, la care invitările îndatinate se vorŭ face la timpulŭ sĕu. — *Comitetulŭ.*

—x—

Ministrulŭ de interne a detrasŭ fóiei anarchiste „Neue Züricher Zeitung« debitulŭ poştalŭ pentru ţĕrile corónei ungare.

—x—

Din *Molovişte*, Macedonia, se scrie „Telegrafului« din Bucurescĭ: „Românii au începutŭ în sfîrşitŭ sĕ se deştepte. După cum sciţĭ, păn'acum scólele nóstre funcţionau în case particulare, pe când scólele grecescĭ carĭ mai că nu mai au elevĭ, ocupau localurile comunale. Locuitorii din Moloviştе au începutŭ a pune capĕtŭ acestei revoltătóre stărĭ de lucrurĭ. Ei au luatŭ cu asaltŭ scóla comunală şi acum copii românĭ învĕţă în primulŭ etajŭ, ér Grecii s'au refugiatŭ în catulŭ alŭ doilea. Archiereulŭ grecŭ a reclamatŭ la autorităţile otomane; sperămŭ însĕ că guvernulŭ M. S. Sultanului ne va face în sfîrşitŭ dreptate.«

—x—

In urma stăruinţei Germaniei, guvernulŭ din Viena, ḑice o telegramă, s'a hotărîtŭ a schimba pe d. Sig. *Piombazzi*, consulŭ austriacŭ la Filipopolŭ, care era însărcinatŭ şi cu ocrotirea supuşilorŭ Germaniei. Se imputa acestui agentŭ relaţiunile sale prea intime cu consululŭ Engliterei şi simpatiile sale pentru regenţa bulgară. D. Piombazzi a fostŭ numitŭ consulŭ generalŭ la Odesa; în loculŭ lui la Filipopoli s'a numitŭ d. Victor Steinbach von Hidegkue, consulŭ la Vidinŭ.

—x—

La 19 Ianuariu v., în Constantinopolŭ s'au făcutŭ *alegerile pentru scaunulŭ patriarchalŭ ecumenicŭ.* S. S. Ioachimŭ III, fostŭ patriarhŭ la Constantinopolŭ, a obţinutŭ 33 voturĭ contra 19 date S. S. lui Dyonisie mi-

tropolitŭ la Adrianopolŭ, 13 mitropolitului din Heraclea, 12 mitropolitului din Metelinŭ, 11 mitropolitului dela Delkos. Restulŭ voturilorŭ s'a împărțitŭ între alțĭ ḑece mitropolițĭ. Alegerea definitivă se va face Dumineca viitóre, celŭ maĭ tărḑiu, după ce Pórta va fi revisuitŭ voturile și înapoiatŭ consiliului ecumenicŭ lista de mai susŭ.

Temerĭ de rĕsboiu.

Se scie că e vorba sĕ încépă în curêndŭ tractărĭ în Constantinopolŭ, între ambasadorii puterilorŭ europene împreună cu Pórta, asupra cestiunii bulgare. Încă nicĭ nu s'au întrunitŭ ambasadorii în acestŭ scopŭ, și temerile că tractările nu vorŭ ajunge la unŭ resultatŭ bunŭ au și 'nceputŭ a se ivi. Dér chiar ajungêndŭ ambasadorii la o înțelegere până la unŭ punctŭ, e destulŭ ca acéstă înțelegere sĕ nu le convină Bulgarilorŭ, necorĕspunḑêndŭ intereselorŭ lorŭ. In casulŭ acesta, cei din Berlinŭ se temŭ de surprinderĭ, de o revoluțiă în Macedonia provocată de partidulŭ bulgarŭ dela putere, séu de o revoltă în Rumelia Orientală inscenată de Zankoviștĭ.

In acéstă privință în Belgradŭ au sositŭ scirĭ din Uskub, care semnalează o reluare a intrigilorŭ bulgăresci pentru a da nascere la o revoluțiă în Macedonia. Pretextulŭ aparentŭ alŭ acestei numĕróse întrunirĭ a ațîțătorilorŭ este ridicarea unui monumentŭ în amintirea Macedonenilorŭ morțĭ în rĕsboiulŭ bulgaro-sêrbŭ. Presența în acéstă regiune a maiorului englesŭ Trotter, atașatŭ militarŭ la ambasada Engliterei la Constantinopolŭ, face sĕ se presupună, că Anglia nu este streină de aceste mișcărĭ.

De altă parte fóia oficiósă bulgară din Sofia »Nezawissima Bolgaria“ pretinde, că refugiații bulgarĭ aflătorĭ în Bucurescĭ s'au pusŭ în relațiunĭ cu refugiații bulgarĭ din Constantinopole, în scopulŭ d'a provoca o rĕscólă în Rumelia orientală.

Se mai temŭ cei din Berlinŭ, că prin stadiulŭ în care a ajunsŭ aḑĭ cestiunea bulgară, prin memorandulŭ lui Zankov inspiratŭ de Rusia și prin conferințele ce le vorŭ ține ambasadorii în Constantinopolŭ, mai curêndŭ s'a apropiatŭ, decâtŭ s'a înlăturatŭ periculŭ, că conflictulŭ latentŭ între Austro-Ungaria și Rusia se va ivi tocmai acum, când i s'a datŭ ocasiune d'a isbucni, din causa cestiunei bulgare.

Cei din Petersburgŭ din contră urmărescŭ cu cea mai viuă atențiune înăsprirea raporturilor dintre Francia și Germania. O încăerare a acestor două state ar aduce după sine o acțiune a Rusiei în cestiunea bulgară și negreșitŭ o încăerare cu Austro Ungaria, care nu va lăsa pe Rusia sĕ pună piciorulŭ în Bulgaria cu putere armată. Rusia decĭ stă în așteptare, sĕ véḑă la ce sfêrșitŭ vorŭ duce imputările ce și le facŭ reciprocŭ Francia și Germania, dér mai multŭ acésta din urmă, care a și amenințatŭ pe Francesĭ. Lucrurile se petrecŭ ca înainte de 1870, cu deosebire numai că cei din Berlinŭ facŭ ei aḑĭ mai multă gură decâtŭ cei din Parisŭ, pe când acestia tacŭ, dér se pregătescŭ mereu. Décă provocările ce pornescŭ mereu din Berlinŭ la adresa Francesilorŭ vorŭ continua, cei din Petersburgŭ ḑicŭ că Francia, care păstréză o atitudine corectă, își va perde răbdarea și va rĕspunde cu contraprovocărĭ.

Nu mai e nicĭ o îndoială, că și Germania se pregătesce mereu. In cercurile înalte din Berlinŭ domnesce părerea, că mai curêndŭ orĭ mai tărḑiu trebue sĕ ajungă Germania la o rĕfuială cu Francia. In casulŭ acesta Germania pune mare speranță în statele neutrale Belgia și Elveția, care vorŭ împedeca pe Francesĭ d'a trece pe teritoriele lorŭ spre a ataca Germania în flancurĭ, și le îndémnă a face pregătirĭ, ca armatele lorŭ sĕ aibă tăria d'a ține în frêu pe cei carĭ arŭ voi sĕ între pe teritoriulŭ lorŭ.

Ca provocărĭ se potŭ considera dintr'o parte și alta, dér mai multŭ din partea Germaniei: discursurile lui Bismarck în Reichstag, ridicarea baracelorŭ germane la granița francesă, după cum spunŭ oficiósele germane, ca rĕspunsŭ la ridicarea baracelorŭ francese la granița germană; fortificarea continuă a granițelorŭ din amêndouĕ părțile; întărirea garnisónelorŭ francese și germane și grămădirea de masse marĭ de trupe în Alsația-Lotaringia și la granițele ostice francese; oprirea esportului cailorŭ din Germania în Francia, deși s'a doveditŭ că Germania a importatŭ din Francia peste 13,000 de cai, pe când Francia a importatŭ din Germania abia vr'o 6000 de cai, oprirea esportului de scândurĭ din Germania în Francia pela Dieuze, precum ne spune o fóiă germană alsațiană conchiămarea marelui numĕrŭ de reserviștĭ în Germania sub cuvêntŭ că sĕ esercite mânuarea puscei de repetițiă ș. a. Acum n'ar mai rĕmâné, decâtŭ ca sĕ urmeze și nota ce se ḑicea că Germania plănuise sĕ o adreseze guvernului francesŭ spre a'i cere socotélă de înarmările și pregătirile de rĕsboiu ce le face; și sĕ nu crédă cineva, că s'a renunțatŭ la acéstă notă, căcĭ scirĭ și corespondențe din Berlinŭ dau a înțelege, că trimiterea ei e numai amânată, și atêrnă de resultatulŭ alegerilorŭ pentru Reichstagulŭ germanŭ, după cum vorŭ eși favorabile séu nefavorabile proiectului militarŭ la care Bismarck ține morțișŭ, ca amânarea sĕ dureze mai multŭ séu mai puținŭ timpŭ și prin urmare și conflictulŭ franco-germanŭ sĕ isbucnéscă mai curêndŭ séu mai tărḑiu.

Scirĭ militare.

România. Cetimŭ în „Revista armatei“ din Bucurescĭ: „Lunĭ, 5 Ianuariu, a plecatŭ la fabrica lui Krupp la Essen, o comisiune compusă din d-nii maior Ghițescu și căpitanulŭ Tănăsescu din artileriă, pentru a supraveghia fabricarea a 165,000 obuse pentru tunurile de câmpŭ, precum și pentru a primi 9 baterii complecte și două baterii fără țevĭ ce suntŭ deja fabricate. — „Națiunea“ spune că la Pirotechnia armatei domnesce de câtva timpŭ o mare activitate în fabricarea cartușelorŭ. I se spune că, cu mașinele de care dispune astăḑĭ pirotechnia, fiecare din ele póte fabrica pe fiecare ḑi în termenŭ mediu câte una sută mii de cartușe. — Ḑiarele din Bucurescĭ spunŭ, că marchisulŭ de Pange, maiorŭ de artileriă în armata francesă, atașatŭ militarŭ la ambasada francesă din Viena, a visitatŭ regimentulŭ 3 de liniă din Bucurescĭ. D-sa a trecutŭ prin tóte camerile trupei, scólei, magazii și hale, a asistatŭ la esercițiele unei companii, a gustatŭ din hrana trupei și și-a esprimatŭ în mai multe rêndurĭ mulțumirile sale comandantului regimentului felicitândŭ armata română pe care, a ḑisŭ d-sa, o găsesce instruită ca cele mai perfecte armate din Europa. D. maiorŭ de Pange a visitatŭ și scóla militară.

Germania. In fabrica din Spandau se fabrică ḑiua și nóptea cartușe pentru pușcele cu repetiție. Admiralulŭ Caprivi, șefulŭ admiralității germane, inspectéză tóte porturile militare. — După cum spune o telegramă din Berlinŭ, numirea locotenentului generalŭ Verdy, discipululŭ favoritŭ alŭ mareșalului de Moltke, ca guvernatorŭ alu Strassburgului, este privită în sferile militare ca unŭ actŭ politicŭ fórte semnificativŭ în împrejurările actuale.

Francia. „Daily News,“ după ce enumĕră forțele Franciei, ḑice: Prima liniă de apărare cuprinde cetățile Verdun, Toul, Epinal și Belfort și intervalele dintre ele suntŭ apărate prin forturĭ așa de apropiate încâtŭ nu e unŭ punctŭ alŭ frontierei care sĕ nu fiă sub protecția tunurilorŭ. Décă prima liniă ar fi pĕtrunsă, Germanii ar da peste lucrările făcute la Reims, Laon, Langres, Dijon și Besançon, ce formézá o a doua liniă mai tare ca cea d'ântêia. Statulŭ maiorŭ generalŭ din Berlinŭ e convinsŭ, că totŭ terenulŭ e minatŭ. Mai multŭ, domnesce convingerea, că décă Francia e prevenită numai cu câte-va ceasurĭ înainte de mobilisarea armatei germane, ar fi imposibilŭ Germanilorŭ sĕ înainteze. Scrisóre particulară, primită în Roma din Savoia, anunță că cu tótă marea contitate de zăpadă ce a căḑutŭ în partea aceea, guvernulŭ francesŭ urméză lucrările întăririlorŭ și acelea ale fortificațiilorŭ. Aprovisionările de munițiunĭ suntŭ mărite pretutindenĭ.

Rusia. „Viener Tageblat,“ dă scirea, că generalulŭ Gurko, guvernatorulŭ Poloniei, a însărcinatŭ mai multe comisiunĭ militare ca sĕ stabiléscă o rețea telegrafică subterană pentru a pune în legătură tóte fortărețele Poloniei și sĕ se construiască podurĭ provisorii pentru trecerea trupelorŭ. — „Corespondința rusă“ află, că comandantulŭ trupelorŭ din circumscripțiunea militară din Moscva a hotărîtŭ sĕ întreprindă manevre de iérnă cu divisiunea grenadirilorŭ. Aceste manevre vorŭ ține 3 ḑile și vorŭ avea de scopŭ sĕ obicĭnuiască armata cu neajunsurile unei campanii de iérnă. — Guvernulŭ rusŭ a comandatŭ în Moscva o mare cantitate de instrumente hirurgicale pentru armată cu terminulŭ de predare de celŭ multŭ finele lui Martie.

Italia. Raportulŭ anualŭ relativŭ la forțele militare spune că armata italiană póte ajunge la cifra de 1,184,000 ómenĭ, din care 884,000 pentru armata activă și 300,000 pentru reservă. — In curêndŭ va apăré unŭ decretŭ alŭ ministerului de rĕsboiu, care dispune introducerea pușcei de repetițiă în armată.

Elveția. Consiliulŭ federalŭ ia diferite mĕsurĭ militare și face pregătirĭ pentru unŭ eventualŭ casŭ de mobilisare. Se telegrafiază din Berna, că se facŭ acum marĭ aprovisionărĭ de cărbunĭ de piatră, de témă că, isbucnindŭ unŭ resbelŭ, cumpĕrarea sĕ nu fiă prea anevoiosă.

Ultime scirĭ

Berlinŭ, 1 Februarie. — Ḑiarulŭ „Post“ publică unŭ articulŭ prin care caută a demonstra că generalulŭ Boulanger, sprijinindu-se pe șoviniștii partidului radicalŭ și dominândŭ în același timpŭ massele pacĭnice ale populațiunii francese, este astăḑĭ mai stăpânŭ pe situațiă decâtŭ cum au fostŭ Thiers și Gambetta. Dér, după spusele ḑiarului berlinesŭ, generalulŭ Boulanger nu póte continua a domina situațiunea decâtŭ mănținêndŭ impulsiunea răsboinică a cărei inițiativă i s'a datŭ în modŭ voluntarŭ. Francia activéză înarmările sale cu o energiă înfricoșată. Generalulŭ Boulanger nu mai are forța necesară pentru a întórce națiunea francesă pe calea păcii, décă nu va voi sĕ părăséscă loculŭ încărcatŭ cu împutarea c'a pusŭ pe Francia în fața unui mare pericolŭ.

Viena, 1 Februariu. — „N. fr. Presse“ ḑice că articlulŭ rĕsboinicŭ alŭ ḑiarului berlinesŭ „Post“ dovedesce, că guvernulŭ germanŭ pune ca condițiune pentru păstrarea păcii retragerea ministrului Boulanger. Prin amesteculŭ în afacerile interne ale Franciei „Post“ vrea sĕ provóce rĕsboiulŭ cu Francia.

Bucurescĭ, 31 Ianuariu. — Aicĭ nu se scie nimicŭ de visita regelui Milanŭ, despre care a vorbitŭ o fóiă din Pesta.

DIVERSE.

Unŭ consorțiu de înșelătorĭ. — Căpitănia superióră orășenéscă a Buda-Pestei fù încunosciințată de poliția din Londra despre faptele unui consorțiu, care a înființatŭ pe hipodromulŭ de acolo bitourĭ de rĕmășagŭ, cu intențiunea de a înșela persóne lesne creḑĕtórea. In prospectele apărute în ḑiarele englese și francese se spunea, că consorțiulŭ dispune de unŭ fondŭ de peste 500,000 fr. și că sĕ primescŭ rămășagurĭ orĭ câtŭ de marĭ. Cea mai mică sumă fù fixată cu 25 fr. Poliția care urmărea cu atențiune faptele a acestorŭ întreprinḑĕtorĭ, se vĕḑù în fine silită a întreveni arestândŭ pe întemeitorii susnumitelorŭ birourĭ. Unulŭ dintre aceștia se dete de unŭ conte ungurescŭ cu numele Anton Kalnoky, companionulŭ sĕu se numì Alexandru Zand. Cercetările, carĭ urmară, dovediră că consorțiulŭ nu dispune de nicĭ unŭ fondŭ și considerabila sumă ce a incasatŭ a întrebuințat'o pentru scopurile sale proprii. Poliția din Londra rugă decĭ căpitănia orășenéscă sĕ cerceteze, nu cumva respectivii au comisŭ și în Ungaria înșelătorii.

Domnii cei micĭ și domnii cei marĭ. — La stațiunea Hód-Mező-Vásárhely se întêmplà sĕptĕmâna trecută o scenă caracteristică, pe care o descrie „Szegedi Hiradó“ precum urméză: »La stațiune se predaseră 2000 de iepurĭ împușcațĭ, resultatulŭ celei mai de pe urmă vênătorei făcute pe proprietatea contelui Károly. In același timpŭ apărù în edificiulŭ gărei o societate de mai mulțĭ domnĭ. Unulŭ dintre aceștia, înbrăcatŭ într'unŭ simplu rocŭ vechiu cu cismele pline de noroiu, se duse la cassierulŭ de mărfurĭ și-lŭ rugă a espedia imediatŭ iepurii. Amploiatulŭ ḑise domnului sĕ aștepte. Peste câtva timpŭ repeți acelașŭ domnŭ rugarea sa, dér cassierulŭ îi rĕspunse, ca sĕ nu-lŭ molestezc mai multŭ cu aceștĭ „epurĭ proștĭ.“ Domnulŭ se și încredință curêndŭ după aceea, că iepurii, carĭ erau adresațĭ unui vênḑĕtorŭ de vênaturĭ din Viena, într'adevĕrŭ nu vorŭ fi espediațĭ cu trenulŭ celŭ mai apropiatŭ. Mai merse încă odată la cassă și ḑise: »De nu vorŭ porni îndată acei epurĭ, atuncĭ sĕ vorŭ strica!“ Impiegatulŭ replică în celŭ mai aspru tonŭ, că acéstă stăruire insolentă e curatŭ scandalŭ ș. a. Necunoscutulŭ domnŭ întrebù acum „Unde este șefulŭ stațiunei?“ — „Ce sciu eu?“ fù rĕspunsulŭ „caută-lŭ dacă voescĭ a-i vorbi.“ Domnulŭ ḑise către unŭ hamalŭ dela gară sĕ aibă bunătate a căuta pe șefulŭ stațiunei. Hamalulŭ îi rîse domnului în față ḑicêndŭ, că acésta nu-lŭ privesce pe elŭ. Domnulŭ nu se mai putù stăpîni mai multŭ și strigà hamalului, „Caută îndată pe domnulŭ șefŭ de stațiune și spunei, că contele Stefanŭ Károly îlŭ salută și-lŭ rógă sĕ'i triméta registru de plânsorĭ!“ Urmà acum o mare scenă, constătătóre din cele mai supuse scuse ale amploiațilorŭ, carĭ din tóte ferestrele cereau iertare. Dér cei carĭ nu suntŭ conțĭ, ce nu vorŭ fi auḑindŭ dela micii „domnĭ“ d. e. țĕranii carĭ au afacerĭ pe la calea ferată!

Bătăliă într'o gară. — Se scrie „Independenței belge“ dela Rézien cu data de 21 Ianuariu: „O adevĕrată bătăliă s'a petrecutŭ ierĭ la Agde. O bandă de tâlharĭ s'a introdusŭ în depositulŭ de mărfurĭ, și după ce și-au alesŭ hoții totŭ ce le-au plăcutŭ, se pregăteau sĕ plece. Atuncea însĕ fură surprinșĭ de către priveghetorĭ. La vederea impiegațilorŭ tótă banda o luà pe fugă, căḑêndŭ în mânele amploiatulŭ Boulerand unulŭ din bandițĭ. Acesta angagiă o luptă cu banditulŭ și, mai tare ca adversarulŭ ilŭ trântì la pămêntŭ. Atuncea sĕ începù o bătăliă în tótă regula, în care mai mulțĭ amploiațĭ, fură rănițĭ. Ceea ce este însĕ și mai ciudatŭ, este că acéstă tentativă criminală s'a reînoitŭ și a doua ḑi. In nóptea de 21, pe la órele 3 de diminéță, aceeașĭ bandă de rĕu-făcĕtorĭ se năpusti, cu o cutezare ne mai pomenită, pe gară. Trei vagóne ce erau așeḑate sub marchisă, fură ridicate de tĕlharĭ, și pe una chiar o deschiseră. La sgomotulŭ făcutŭ, sărindŭ surveiantulŭ Boulerand, hoțiĭ o luară din nou la fugă, lăsândŭ însĕ de astădată pe locŭ două baloturĭ cu licuorurĭ pe care reușiseră sĕ le sustragă.“

***

Rectificare. In articlulŭ întitulatŭ *„Comassările“* s'au strecuratŭ unele greșelĭ de tiparŭ. Astfelŭ: în Nr. 6, pag. 3, col. I., rêndulŭ 9 de susŭ, în locŭ de latŭ, sĕ se citéscă *latinesce*; același numĕrŭ, pagină și columnă, rêndulŭ 11 de josŭ, în locŭ de $^2/_3$ sĕ se citéscă $^3/_2$; aceeașĭ pagină, col. 2, rêndulŭ 7 din josŭ în locŭ de buea sĕ se citéscă *bună.* Nr. 8 pag. III, col. 2, rêndulŭ 8 din susŭ: în locŭ de in sumi sĕ se citéscă *însumĭ*; col. 3 rêndulŭ 7 dela fine, în locŭ de Succinia coronata sĕ se citéscă *Puccinia coronata*, rêndulŭ 5 în locŭ de Succinia straminis, sĕ se citéscă *Puccinia straminis;* idem în locŭ de Boragince, sĕ se citéscă *Boraginee* și *Asperifoliacee.* Nr. 8, col. I, rêndulŭ 5 de josŭ în locŭ de muntele Kart sĕ se citéscă muntele *Karst.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureșianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Ianuariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5% . . .	96 95
Rentă de hârtiă 5% . .	88 80
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare . .	103.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C3.60
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 60
Bonurĭ rurale transilvane	103 60
Bonurĭ croato-slavone . .	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	120 50
Renta de hărtiă austriacă	75.65
Renta de arg. austr. . .	80 50
Renta de aurŭ austr. . .	109 20
Losurile din 1860 . . .	133.80
Acţiunile băncel austro-ungare	864 —
Act. băncel de creditŭ ung.	287.25
Act. băncel de creditŭ austr.	282.60
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.—
Napoleon-d'orĭ	10.07
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	62.15
Londra 10 Livres sterlinge	127.60

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 16 Ianuarie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). .	91½	92—
Renta rom. amort. (5%) .	92½	93½
» convert. (6%) .	86½	87—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	35—	36—
Credit fonc. rural (7%) . .	101¾	102¼
» „ „ (5%) .	85¼	86—
» » urban (7%) . .	99—	99½
» » » (6%) .	91½	92¼
» » » (5%) . .	81¾	82½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă . .	17.½	18.—
Bancnote austriace contra aurŭ. .	2.01—	2.03—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Februariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.44	Vênd.	8.46
Argint românesc	»	8.40	»	8.42
Napoleon-d'orĭ	»	10.02	»	10.06
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.33
Imperialĭ	»	10.30	»	10.33
Galbenĭ	»	5.99	»	6.02
Scrisurile fonc. »Albina» . .	»	101.—	»	102.- -
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei“

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	. . . . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ (	—	—	—	1.14
(	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ (	—	—	—	—
(	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra (	11.29	—	9.19	—
(	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19	—
Micăsasa	1.05	—	11.31 11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2.48	—
Uióra	3.08	—	2.56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirisŭ	3.53	—	4 51	—
Apahida	5.10	—	5.28	—
Clusiu (	5.30	—	5 56	—
(	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	—	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare (	—	9.13	—	4.05
(	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena (	—	—	2.15	—
(	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	.
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2.17	—
Mezö-Telegd	—	7.33	10.19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	—	—	4.58	6.24	—
Cluşiu (	—	10.28	5.26	6.43	—
(	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea (	1.01	—	—	—	9.53
(	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1.41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2.00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2.48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ (	9.21	—	—	—	9.15
(	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ (	—	—	—	—	—
(	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok (	8.42	—	4 52
(	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok (	11.20	12.41	—
(	4 10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bêrzova	6 28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	—
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	—
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.